

De Stelling: Het is belangrijker om bestaande groene ruimten in steden met elkaar te verbinden, dan om nieuwe 'groene eilandjes' toe te voegen

De stelling benadrukt een cruciale keuze in stedelijke planning: het verbinden van bestaande groene ruimten versus het creëren van geïsoleerde 'groene eilandjes'. Terwijl de laatste aanpak dominant is geweest, groeit het besef dat het verbinden van groene ruimten een effectievere strategie kan zijn.

Auteur: Heleen Kommers

Door bestaande groene ruimten te verbinden, wordt een gevoel van continuïteit en cohesie gecreëerd, waardoor inwoners gemakkelijker toegang hebben tot groen en natuurlijke habitats. Dit bevordert fysieke activiteit, mentale gezondheid en ondersteunt ecologische veerkracht door het mogelijk maken van vrijere beweging van planten en dieren.

MARGA ALFERINK

Hoofd afdeling Beheer en Beleid | DG groep

‘We moeten af van óf-óf, maar toe naar én-én’

‘Je moet niet willen kiezen.’

‘Meer bebouwing vraagt om meer groene eilandjes. Zo creëren we een prettige leefbare stad. Maar alleen door die eilandjes met elkaar te verbinden, verhoog je de ecologische waarde ervan en creëer je een groen netwerk in steden. Dat vraagt niet alleen om een fysieke verbinding, ook om het ecologisch aansluiten op elkaar. Het verbinden van groen moet bovendien niet beperkt blijven tot het groen in de stad. Ook het groen buiten de stad moet erbij betrokken worden. Het liefst werk ik naar een soort ‘parkstad’ toe.’

‘Stedelijk groen is diverser dan eenzijdig akkerland’

‘Zodra we een nieuw stuk toevoegen aan de stad, moeten we tegelijk ruimte reserveren voor groen. Bij nieuwbouw krimpen zowel het openbare groen als de privétuinen van mensen juist steeds verder in. Jammer genoeg houden we in Nederland krampachtig vast aan het idee dat we allemaal ons eigen huis met een strak omheind tuintje op postzegelformaat moeten hebben. In de steden moeten we juist dat idee durven loslaten en verticaal gaan wonen zodat er meer ruimte is voor (verticaal) openbaar groen. Gezamenlijke tuinen bieden ook uitkomst: daarin is meer ruimte voor bomen, een langgerekte brede haag of een groep struiken. Deze zorgen voor meer biodiversiteit dan bijvoorbeeld eenzijdig akkerland. Kijk maar eens hoeveel leven er in een heg zit!’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

JOERI MELIEFSTE

Expert Stedelijk Groen bij Sweco Nederland | De Bilt

'Het uitgangspunt moet zijn dat iedere straat groen is'

'Voor de biodiversiteit voegt een groen eilandje bijna niks toe'

'Verbindingen zijn juist belangrijk voor de biodiversiteit. Wij adviseren altijd: laat nieuw toegevoegd groen aansluiten bij en óp ander bestaand groen, zodat het bijdraagt aan een robuustere structuur. Neem bijvoorbeeld bijen en vlinders, die kunnen slechts zo'n honderd meter overbruggen. Daarnaast zijn verbindingen goed voor de mens. Het is aantrekkelijk om langs een groene route te lopen. Om hittestress tegen te gaan, wil je juist beschaduwde routes bieden langs wandel- en fietspaden. Het liefst wil je overal groen, maar dat kan gewoon niet altijd. Door die bril bezien, voegt een eilandje helemaal niks toe.'

'In een versteende omgeving heeft een groen eilandje écht meerwaarde'

'Aan de andere kant, vanuit menselijk oogpunt zie ik de waarde van eilandjes absoluut. In een totaal versteende omgeving heeft een kleine groene verblijfsplek écht meerwaarde en is het effect op de omgeving groot. Bovendien zegt de bekende 3-30-300-regel dat we vanuit iedere woning binnen driehonderd meter naar een groene verblijfsplek moeten kunnen gaan. En als door één eilandje vanuit een x-aantal extra woningen zo'n plek voorhanden is... Ik kijk met een integrale bril: groen moet alle doelen dienen en het uitgangspunt moet zijn dat iedere straat groen is. In veel van onze straten is daar weinig ruimte voor. Dát is de grootste opgave.'

ANKIE SMIT

Wethouder duurzaamheid, mobiliteit en welzijn, Schouwen-Duiveland

'Zonder verbinding dragen op zichzelf staande groene plekken niet bij aan biodiversiteit'

Belangrijk om groene eilandjes met elkaar te verbinden

'Ik denk dat je allebei moet doen: nieuw groen creëren en bestaand groen met elkaar verbinden. Want zonder verbinding dragen op zichzelf staande groene plekken niet echt bij aan de biodiversiteit die we willen bereiken. We hebben bijvoorbeeld verschillende bermbeheerders; als die het maaibeheer niet op elkaar afstemmen, maait het Waterschap berm X en de gemeente berm Y. Voor de biodiversiteit is het juist belangrijk dat flora en fauna over de hele lijn kunnen migreren; één kortgemaakte berm kan al een onderbreking zijn in zo'n verbinding.'

Zorgen dat de bloemen écht iets betekenen voor insecten

'Daarnaast ontstaan door verbindingen ook kansen voor bijvoorbeeld fiets- en wandelroutes. Die versterken de openbare ruimte. We hebben projecten waarbij langs de randen van akkers bloemen worden ingezaaid. Die zijn niet alleen mooi om te zien voor ons; we kiezen ook bloemen die écht iets betekenen voor de insecten die hier voorkomen. Dat doen we samen met agrariërs en onze imkervereniging. Het draagt bovendien bij aan wat we ons "recreatief product" noemen. Schouwen-Duiveland is een gemeente die het hele jaar door veel toeristen ontvangt. Op kruispunten in wat wij het eco-raster noemen – dat zijn logische verbindingen tussen groen – ontstaan kansen voor economische dragers, zoals een theetuin.'

ANTON DEN ENGELSE EN VERONIQUE LOEFFEN
ANTON DEN ENGELSE Procesmanager Gemeente Leiden
VERONIQUE LOEFFEN Strategisch beleidsadviseur groen, klimaat en water Gemeente Leiden

ELWIN DE VINK
 Hoofd Ontwerp & Visie | Donker Groep

‘We gaan niet kiezen tussen beide kanten van de stelling’

‘Al het groen dat we kunnen realiseren, móeten we realiseren’

‘Ik ga niet kiezen tussen beide kanten van de stelling’
 Loeffen: ‘Want zowel nieuwe eilandjes als verbindingen zijn hard nodig, zeker in een compacte stad als Leiden. Al het groen dat we kunnen realiseren, moeten we daarom realiseren. Voor de biodiversiteit, maar ook voor klimaatadaptatie. In de monumentale binnenstad is dat lastiger dan in omliggende wijken. Daarom hebben we naast het Singelpark (de eerste groene ring van 6 km.) in de Omgevingsvisie van Leiden de Tweede groene ring (16 km.) ingetekend, als onderdeel van het groen-blauwe raamwerk. Het raamwerk van groen-blauwe ringen en “spaken” verbindt bestaande parken, (wijk)sportparken, groene plekken en water in de stad. Groene routes, de spaken, verbinden de ringen met elkaar en verbinden de stad met de karakteristieke landschappen rond de stad.’

‘De kernkwaliteit van de tweede groene ring ligt in het verbinden’

Den Engelse: ‘De Tweede groene ring moet voor verbinding zorgen, een groen raamwerk. Zodat er op korte afstand van elke woning een groene route is, voor ommetjes, om te sporten, naar een park of naar het buitengebied te gaan. De kernkwaliteit van de Tweede groene ring ligt in het verbinden. Op sommige plekken zal dat verbinden een hele uitdaging zijn. Om tot een goed concept te komen voor de Tweede groene ring, hebben we een prijsvraag uitgeschreven. Die loopt nu. We hopen geïnspireerd te raken door de voorstellen van inwoners en professionals. Het zou fantastisch zijn als bijvoorbeeld buurttuinen onderdeel van de Tweede groene ring willen worden. Enthousiasme kan aanstekelijk werken...’

‘Groene ruimten met elkaar verbinden is geen garantie voor succes’

‘Eilanden binnen een verbinding kunnen zelfs een barrière vormen’

‘Eilandjes staan op zichzelf, hebben geen verbinding met iets anders. Door verbinding kan het totaal aan groen daadwerkelijk functioneren als een systeem. Eilandjes zoals een groot grasveld kunnen zelfs een barrière vormen. Van bovenaf gezien zijn ze groen, maar voor specifieke diersoorten bieden ze geen verbinding, omdat cruciale elementen zoals schuilmogelijkheden ontbreken. Migratie kan belemmerd worden, wat de genetische diversiteit in gevaar brengt. Soorten kunnen ook verdwijnen doordat na bijvoorbeeld ziekte of vorst de populatie niet wordt aangevuld doordat ze geïsoleerd zijn. We kijken bij verbinding dus expliciet naar een aantal “V’s” (Vocht, Voedsel, Voortplanting, maar met name ook Verbinding, Veiligheid, Variantie). Ontbreekt er één, zorg daar dan éerst weer voor. Dat maakt het ingewikkelder en vraagt veel van projectontwikkelaars en aannemers, daarom werken we steeds vaker met ecologen.’

‘Er is veel openbaar groen dat heel weinig toevoegt’

‘We hebben veel openbaar groen dat heel weinig toevoegt. Aan stroken gemaaid gras hebben we feitelijk niets, terwijl de jaren tachtig bosplantsoenen ecologisch gezien super waardevol waren. Maar ze zijn verwijderd omwille van de sociale veiligheid. Het is belangrijk om naar het totaal te kijken: wat heb je voor soort landschap aan de buitenranden van een stad en hoe rijg je dat door de hele stad heen? In veel plannen zie ik weinig aandacht voor deze kwaliteit van groen. Welke laag ontbreekt die de verbinding belemmert? Om eilandvorming te voorkomen, moeten we bewust sturen op verbinding, niet op de specifieke invulling van één groene plek.’